

Veselības ministrija

Brīvības iela 72, Rīga, LV-1011, tālr. 67876000, fakss 67876002, e-pasts vm@vm.gov.lv, www.vm.gov.lv

Rīgā

Datums skatāms laika zīmogā Nr. 01-11.1/5262
Uz 06.10.2021. Nr. 622.12/5-150-13/21

Latvijas Republikas Saeimai

*Par atbildes sniegšanu uz Saeimas
deputātu jautājumu Nr.281/J13*

Atbilstoši Latvijas Republikas Saeimas 2021. gada 6. oktobra vēstulei Nr. 622.12/5-150-13/21 “Par atbildes sniegšanu uz Saeimas deputātu jautājumu Nr.281/J13”, Veselības ministrija (turpmāk – Ministrija) nosūta sagatavotas atbildes uz četriem uzdotajiem jautājumiem:

1. Vai Latvijā tiek vai tika veikti pētījumi par saslimstību ar Covid-19 un kas konkrēti ir veicis šos pētījumus? Vai tādi plāni ir paredzēti tuvākajos gados?
2. Vai ar minētajiem pētījumu rezultātiem var iepazīties un kur tie ir pieejami?
3. Kuri no Latvijā veiktajiem pētījumiem par saslimstību ar Covid-19 ir finansēti no valsts budžeta līdzekļiem un kādā apmērā?
4. Kāds ir pamatojums faktam, ka Igaunijā no Covid-19 mirušo personu skaits ir zemāks nekā Latvijā?

Informējam, ka no 2020. gada jūlija līdz 2021. gada 31. martam tika īstenota valsts pētījumu programma “Covid-19 seku mazināšanai” (turpmāk – Programma) (diviem no desmit projektiem bija piešķirts pagarinājums līdz 2020. gada 30. jūnijam). Programmas **virsmērķis** bija ierobežot Covid-19 infekcijas slimības izplatību un aizsargāt iedzīvotājus, lai steidzami atjaunotu ekonomisko darbību un sociāli aktīvu ikdienas dzīvi, īstenojot inovatīvus augstas gatavības zinātniskus projektus. Savukārt Programmas **mērķis** bija izstrādāt zinātniskas prognozes Latvijai par tālākās rīcības scenārijiem 2020. rudenī, 2021. un 2022. gadā, tajā skaitā, kā pārvarēt jaunus saslimšanas uzliesmojumus, īstenojot pētījumus trīs tematiskajās jomās:

- 1) veselības aprūpes un sabiedrības veselības risinājumi, tostarp jaunas metodes Covid-19 ārstēšanai un diagnostikai, jauni ārstniecības līdzekļi, faktoru izpēte, kas nosaka uzņēmību pret infekciju, slimības

*Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

uzliesmojumus, ietekmē slimības diagnostiku, norisi un terapiju, pēcinfekcijas sekas, vīrusa klātbūtnes noteikšana ārējā vidē, un skartajā māsaimniecībā esošajos istabas dzīvniekos, klīniskie, epidemioloģiskie un sabiedrības veselības pētījumi;

- 2) inženiertehniskie risinājumi, tostarp cilvēka drošuma palielināšanai, infekciju slimības ātrai noteikšanai, individuālo aizsardzības līdzekļu izstrādei, testēšanai un sertificēšanai, attālināto pakalpojumu nodrošināšanai nozarēs un IKT izmantošanai izglītības procesā;
- 3) tautsaimniecības un sabiedrības labklājības risinājumi, tostarp ekonomikas noturība pret epidēmijām un pandēmijām un pēckrīzes attīstības iespējas, kā arī sabiedrības uzvedības modeļi un psiholoģiskā noturība krīzes apstākļos, izglītības nozares un vērtību transformācija.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2020. gada 5. maija rīkojuma Nr. 239 "Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem"¹ Programmas īstenošanai tika piešķirts finansējums piecu miljonu *euro* apmērā no valsts budžeta programmas 02.00.00 "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem".

Programmas ietvaros finansēti 10 projekti, kas īstenoja 2020. gada 20. maija Ministru kabineta rīkojuma Nr. 278 "Par valsts pētījumu programmu Covid-19 seku mazināšanai"² (turpmāk – MK rīkojums Nr. 278) 6. punktā noteiktos uzdevumus (skat. 1. tabulu).

1. tabula
Programmas ietvaros īstenotie projekti

MK rīkojuma Nr. 278 uzdevums	Projekta nosaukums	Projekta galvenais īstenotāji	Projekta vadītājs	Finansējums (euro)
6.1.	Multidisciplināra pieeja Covid-19 un citu nākotnes epidēmiju monitorēšanai, kontrolei un ierobežošanai Latvijā	Latvijas Universitāte	Uga Dumpis	497 580
6.2.	Covid-19 saistīto paraugu biobankas un asociēto datu integrētās platformas izveide Latvijā	Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs	Jānis Kloviņš	497 580
6.3.	Covid-19 infekcijas klīniskās, bioķīmiskās, imūnģenētiskās paradigmas, un to korelācija ar sociāli demogrāfiskiem,	Rīgas Stradiņa universitāte	Ludmila Vīksna	497 580

¹ <https://likumi.lv/ta/id/314477-par-finansu-lidzeklu-pieskirsanu-no-valsts-budzeta-programmas-lidzekli-neparedzetiem-gadijumiem>

² <https://likumi.lv/ta/id/314858-par-valsts-petijumu-programmu-covid-19-seku-mazinasanai>

	etioloģiskiem, patogenētiskiem, diagnostiskiem, terapeitiski un prognostiski nozīmīgiem vadlīnijās iekļaujamajiem faktoriem			
6.4.	Jaunu terapeitisko un profilaktisko līdzekļu izstrāde pret Covid-19 un koronavīrusiem	Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs	Kaspars Tārs	497 580
6.5.	COVID-19 epidēmijas ietekme uz veselības aprūpes sistēmu un sabiedrības veselību Latvijā; veselības nozares gatavības nākotnes epidēmijām stiprināšana	Rīgas Stradiņa universitāte	Anda Ķīvīte-Urtāne	497 580
6.6.	Jaunās tehnoloģijas Covid-19 pacientu tēmētai monitorēšanai, testēšanai un terapijai (3-T Project)	Paula Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīcas zinātniskais institūts	Valdis Pīrāgs	486 838
6.7.	Drošu tehnoloģiju integrācija aizsardzībai pret Covid-19 veselības aprūpes un augsta riska zonās	Rīgas Tehniskās universitāte	Tālis Juhna	497 580
6.8.	Perspektīvās tehnoloģijas noturīgiem un drošiem servisiem	Rīgas Tehniskās universitāte	Jānis Grabis	497 500
6.9.	Ekonomiskais, politiskais un juridiskais ietvars Latvijas tautsaimniecības potenciāla saglabāšanai un konkurētspējas pieauguma veicināšanai pēc pandēmijas izraisītas krīzes (reCOVvery-LV)	Latvijas Universitāte	Inna Šteinbuka	495 000
6.10.	Dzīve ar Covid-19: Novērtējums par koronavīrusa izraisītās krīzes pārvarēšanu Latvijā un priekšlikumi sabiedrības noturībai nākotnē	Rīgas Stradiņa universitāte	Alise Tīfentāle	497 580

Ar pētījumiem, kuru rezultāti ir attiecināmi uz veselības nozari, var iepazīties Ministrijas mājaslapā³. Savukārt ar visu Programmā īstenoto projektu sasniegtajiem rezultātiem var iepazīties Latvijas Zinātnes padomes mājaslapā⁴.

³ <https://www.vm.gov.lv/lv/valsts-petijumu-programma-covid-19-seku-mazinasanai>

⁴ <https://lzp.gov.lv/programmas/valsts-petijumu-programmas/covid-19-seku-mazinasanai/papildu-projektu-rezultati/>

Attiecībā uz pētījumiem par saslimstību⁵, ar to saprotot iedzīvotāju īpatsvaru populācijā, kuriem konstatēts Covid-19, vēršam uzmanību uz prof. Ugas Dumpja projekta ietvaros veikto pētījumu “Covid-19 seroprevalences pētījums Latvijas iedzīvotāju vispārējā populācijā”⁶. Šī pētījuma mērķi bija:

1. Noteikt antivielu pret SARS-CoV-2 vīrusu izplatību Latvijas iedzīvotāju dzimuma, vecuma un dzīvesvietas reģiona grupās, lai izvērtētu populācijas kumulatīvo imunitāti pret minēto infekciju.
2. Noteikt asimptomātisko COVID-19 gadījumu īpatsvaru iedzīvotāju populācijā.
3. Noteikt ar COVID-19 infekciju asociētos faktorus, nosakot šo pazīmju atšķirīgo izplatību inficēto un neinficēto iedzīvotāju vidū.

Pētījumā tika secināts, ka kopējās antivielas pret SARS-CoV-2 vīrusu atrastas 12,3% (95% ticamības intervāls 11,5-13,2) Latvijas iedzīvotāju. Visaugstākā antivielu izplatība vērojama Latgales reģionā, savukārt viszemākā – Kurzemes reģionā (atšķirības starp reģioniem ir statistiski nozīmīgas). Zīmīgi, ka antivielas pret SARS-CoV-2 vīrusu statistiski ticami biežāk atrastas tiem pētījuma dalībniekiem, kuri netic šī vīrusa eksistencei, kuri uzskata, ka vīrusa bīstamība ir pārspīlēta, kuri uzskata, ka masu medijos paustā epidemioloģiskā situācija nav tik nopietna, kā arī to vidū, kuri uzskata, ka piesardzības pasākumi viņiem nepalīdzēs izvairīties no inficēšanās.

Atbildot uz jautājumu par to, kāds ir pamatojums faktam, ka Igaunijā no Covid-19 mirušo skaits ir zemāks nekā Latvijā, skaidrojam, ka valstu epidemioloģiskos datus (piemēram, Covid-19 cirkulējošie varianti, saslimstība, hospitalizēto un mirušo pacientu skaits, vakcinācijas aptvere, konkrētās valsts vidējais iedzīvotāju vecums, vakcinēto iedzīvotāju vecums) analizē Eiropas Slimību profilakses un kontroles centrs un Pasaules Veselības organizācija. Latvijā valstiskā līmenī citu valstu epidemioloģiskie dati netiek monitorēti, ņemot vērā, ka būtiski ir ne tikai iegūt statistikas datus, bet arī vērtēt situāciju attiecīgajā valstī pēc citiem rādītājiem, piemēram, valstī noteiktie ierobežojumi, slimnīcu kapacitāte, gultu noslodze u.c. Attiecībā uz Covid-19 mirušo personu skaita salīdzinājumu valstīs, būtu ņemams vērā arī konkrētās valsts iedzīvotāju skaits sadalījumā pa vecumiem, iedzīvotāju ar hroniskām slimībām skaits, vakcinācijas aptvere u.c. Nozares speciālisti ir norādījuši, ka nevakcinētajiem ir augstāks risks saslimt ar smagām Covid-19 formām, nonākt slimnīcā vai pat nomirt. Kā liecina citu valstu pieredze, vakcinācijas aptverei ir jāsasniedz vismaz 90% riska grupās (seniori, personas ar hroniskām slimībām) un 70-75% kopējā populācijā. Atbilstoši Slimību profilakses un kontroles centra (turpmāk – SPKC) tīmekļvietnē pieejamajai statistikas informācijai, Latvijā ar Covid-19 mirušo skaits ir 2801. Vislielākā mirstība ir konstatēta iedzīvotāju vecuma grupā no 80-89 gadiem (979

⁵ Saslimstība jeb prevalence – iedzīvotāju īpatsvars populācijā, kuriem konstatēta noteikta saslimšana.

⁶ Ziņojums ir atrodams Ministrijas mājaslapā: <https://www.vm.gov.lv/lv/valsts-petijumu-programma-covid-19-seku-mazinasanai> sadaļā “1. Multidisciplināra pieeja Covid-19 un citu nākotnes epidēmiju monitorēšanai, kontrolei un ierobežošanai Latvijā” Ziņojuma nosaukums “Covid-19 seroprevalences pētījums Latvijas iedzīvotāju vispārējā populācijā”.

personas), nedaudz mazāks mirušo iedzīvotāju skaits ir vecuma grupā no 70-79 gadiem (762 personas), kā arī vecuma grupā no 60-69 gadiem (479 personas). Nāves gadījumu skaits š.g. augustā nevakcinētām un daļēji vakcinētām personām sastādīja 90,9% pret pilnībā vakcinēto personu skaitu – 9,1%. No minētā secināms, ka vakcinācijas aptverei ir būtiska ietekme uz mirstības rādītājiem valstī. Latvijā uz š.g. 4. oktobri vakcināciju ir noslēguši 45,5% iedzīvotāju. Saskaņā ar Ministru kabineta 2021. gada 5. oktobra sēdē Veselības ministrijas prezentēto informāciju “Covid-19 vakcinācijas gaitas ziņojums”, Latvijā Covid-19 vakcināciju personu grupā vecumā virs 70 gadiem ir noslēguši 50% iedzīvotāju; personu grupā vecumā no 60-69 gadiem ~ 55% iedzīvotāju, savukārt personu ar hroniskām slimībām, kurām ir pabeigta vakcinācija, ir nepilni 45%. Savukārt, publiski pieejamie dati par vakcinācijas aptveri Igaunijā norāda uz to, ka Igaunijā iedzīvotāji vecuma grupā 60+ ir vakcinēti 95-97% Igaunijas iedzīvotāju, kas ir iespējamais pamatojums faktam, ka Covid-19 mirušo personu skaits Igaunijā ir zemāks nekā Latvijā.

Veselības ministrs

(paraksts*)

Daniels Pavļuts

Evija Zača 67876045
evija.zaca@vm.gov.lv